

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2021

**GESKIEDENIS V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 24 bladsye.

---

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme. 	30% (15)
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting verkry uit bronne. • Analiseer bewyse uit bronne. 	40% (20)
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings. 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige relevante antwoorde.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien.

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die puntetoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragrafe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ + _____ + _____
 _____ + _____ + _____
 ✓✓✓✓
 Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

32
50

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstel (skryfwerk) sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik geenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument.
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun.
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die **PEEL-struktuur** in gedagte by die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidaat moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevante voorbeelde moet gegee word om die argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidaat moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

- Herhaling

R

- Analise

A ✓

- Argument

LOA ✓

2.5 Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is en om die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 30–33
A	VLAK 5	

NASIENMATRIKS VIR OPSTEL – TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING INHOUD 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

*Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; effense poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: WAT WAS DIE UITDAGINGS WAT DIE SUID-AFRIKAANSE REGERING IN DIE 1980's IN DIE GESIG GESTAAR HET?**

- 1.1 1.1.1 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 1A – V1]*
- Die regering se reaksie op die 'Totale Aanslag'
  - Dit was om ten alle koste die blanke minderheidsregering te verskans
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- Dit sal internasionale kritiek op apartheid verminder
  - Wit Suid-Afrikaners bevredig
  - Vorm verhoudings met ander swart lande in Afrika
  - Verminder interne swart weerstand
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- Om swartmense as gemeenskapsraadslede in diens te neem
  - Dit sal hulle die mag gee om sake in die swart woongebiede (lokasie) te bestuur
  - Om swartmense beperkte mag op plaaslike vlak te gee
  - Om die vraag na politieke regte te verminder en die politieke strewe van swartes te akkommodeer
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- Wet op Aparte Geriewe
  - Instromingsbeheer
  - Reservering van werk (Enige 2 x 1) (2)
- 1.2 1.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Die nuwe grondwet het voorsiening gemaak vir die skepping van verskillende huise in die parlement
  - Slegs Keurlinge en Indiërs is met beperkte magte in die nuwe parlement verteenwoordig
  - Swart Suid-Afrikaners is uitgesluit van die nuwe parlementêre stelsel (gesien buite die heining staan)
  - Die mag het in die hande van die wit minderheid gebly
  - Apartheid is besig om te hervorm deur magsdeling te verander
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
- Kleurlinge
  - Indiërs (2 x 1) (2)

1.2.3 *[Evalueer die bruikbaarheid van die bewyse uit Bron 1A – V3]***Die bron is beperk omdat:**

- Dit toon hervormings in die parlement slegs vir die drie rasse
- Swartmense word nie in ag geneem by die skepping van hierdie parlement nie
- Die bron versterk die idee dat blankes groter voordele as die ander rasse geniet
- Slegs die wit ras neem die besluite
- Enige ander relevante antwoord

(Enige 2 x 2) (4)

1.3 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 1A en 1B – V3]*

- Bron 1A sê dat die regering 'n 'verdeel en heers'-benadering gebruik het deur die bevolking te verdeel. Bron 1B toon dat die regering 'n nuwe parlementêre stelsel geskep het wat verskillende huise vir verskillende rasse geskep het
- Bron 1A meld dat die regering voorgestel het dat politieke mag onder blankes, Kleurlinge en Indiërs gedeel sal word, en Bron 1B wys dat die drie rasse-groepe in die parlement verteenwoordig sal word.
- Bron 1A meld dat dit kosmetiese veranderinge is wat deur die apartheidsregering geïmplementeer is, en Bron 1B toon dat die mag steeds in die hande van die apartheidsregering is wat die meeste verteenwoordigers gehad het en dat die ander huise beperkte magte het
- Enige ander relevante antwoord

(Enige 2 x 2) (4)

1.4 1.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – L1]*

- Omdat die opposisie verenig geword het

(1 x 2) (2)

1.4.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*

- Vroue
- Studente
- Kerke
- Vakbonde
- Kulturele groepe
- Sport groepe/spanne

(Enige 2 x 1) (2)

1.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*

- Moenie Stem nie-veldtog
- Miljoen Handtekeningveldtog

(2 x 1) (2)

1.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*

- Dat alle Suid-Afrikaners politieke regte moet hê, nie net Kleurlinge en Indiërs nie
- Dat alle Suid-Afrikaners hul regte hier in 'n verenigde, onverdeelde Suid-Afrika moet kry, en nie in die tuislande nie
- Hulle politieke regte moet onmiddellik aan hulle gegee word
- Alle rasse moet dieselfde behandel word
- Enige ander relevante antwoord

(Enige 2 x 2) (4)

- 1.5 1.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- Dalende namate inflasie toeneem het
  - Toename in die koste van basiese voedsel en vervoer
  - Oorbevolking
  - Behuisingstekort
  - Stygende huurheffings (soms met 100%)
  - Toenemende werkloosheidsyfer (Enige 2 x 1) (2)
- 1.5.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Gesien as samesweerders met die regering
  - Hulle word as die bevorderaars van die doelstellings van apartheid beskou
  - As 'uitverkopers' beskou
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.5.3 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 1D – V2]*
- Die polisie en die weermag is permanent in die swart woongebiede (lokasies) ontplooi
  - Die polisie het die mag om iemand sonder 'n lasbrief in hegtenis te neem
  - Mense kan onbepaald aangehou word
  - Prokureurs en familie is nie van die inhegtenisneming in kennis gestel nie
  - Gesensureerde radio-, televisie- en koerantdekking oor hierdie onluste
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*
Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:
- Botha besef die sterkte van verenigde swart verset (Bron 1A)
  - Die regering se pogings om die bevolking te verdeel, het misluk (Bron 1A)
  - Kosmetiese hervormings met die Driekamersparlement geïmplementeer (Bron 1B)
  - Beperkte mag aan Kleurlinge en Indiërs gegee (Bron 1B)
  - Die opposisie teen apartheid het verenig (Bron 1C)
  - Gelei tot die stigting van die UDF wat die weerstand teen apartheid gekoördineer het (Bron 1C)
  - Massamobilisering teen apartheid (eie kennis)
  - Optogte, stakings en boikotte wat teen die regering gereël word, wat die land onregeerbaar maak (eie kennis)
  - Kiesersopkoms laag vir die verkiesing van die nuwe parlement
  - Huurboikotte het veroorsaak dat die regering inkomste verloor het (Bron 1D)
  - Regeringsgeboue en elemente van apartheid vernietig (Bron 1D)
  - Land gehul in onluste (eie kennis)
  - Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor die uitdagings wat die Suid-Afrikaanse regering in die 1980's in die gesig gestaar het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om te rapporteer of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor die uitdagings wat die Suid-Afrikaanse regering in die 1980's in die gesig gestaar het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor die uitdagings wat die Suid-Afrikaanse regering in die gesig gestaar het in die 1980's. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp. 	PUNTE: 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: HET DIE AMNESTIE-PROSES VAN DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) AFSLUITING AAN DIE FAMILIE VAN NEIL AGGETT GEGEE?

- 2.1 2.1.1 *[Definisie van historiese konsep uit Bron 2A – V1]*
- Afsonderlikheid van rasse
  - Ongelykhede tussen rasse
  - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 2.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
Hy was getuie van:
- Uiterse armoede
  - Siekte wat swart werkers raak
  - Oorvol hospitale met min hulpbronne (Enige 2 x 1) (2)
- 2.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*
- As aktiviste deur die polisie gevang is dat hulle 'n politieke misdaad pleeg, het dit aanhouding en dood beteken
  - Daar was 50 ander aktiviste voordat Aggett wat dieselfde lot gely het
  - Baie aktiviste het as gevolg van polisie-brutaliteit gesterf
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.2 2.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*
- Dit wys dat ondersteuners hulde aan Neil Aggett bring
  - Sy beskou hom as 'n ware patriot van hierdie land
  - Sy het die strate ingevaar om oor sy dood te rou
  - Sy wou die waarheid weet oor hoe hy gesterf het
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*
- Hy was 'n vegter vir die regte van die werkers
  - Hulle het geglo dat hy vir hulle gesterf het
  - Hy is dood aan die hand van die veiligheidspolisie omdat hy teen die onregverdige stelsel van apartheid geveg het
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 2.2 2.3.1 *[Definisie van 'n historiese konsep uit Bron 2B – V1]*
- Om amptelike kwytskelding vir politieke gemotiveerde misdade toe te staan
  - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 2.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Majoor Cronwright
  - Luitenant Whitehead (2 x 1) (2)

2.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*

- Hulle is deur die apartheidsregering as kommuniste beskou
- Hulle is gesien as bedreigings wat die apartheidsregering wou omverwerp
- Hulle het arbeidsonrus aangewakker wat die ekonomie gedestabiliseer het
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.3.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- Growwe menseregteskending (1 x 2) (2)

2.3.5 *[Evalueer die bruikbaarheid van Bron 2B – V3]*

Die bron is bruikbaar:

- Sommige van die antwoorde tot die dood van Neil Aggett.
- Daar was verskillende weergawes oor die dood van Aggett.
- Die ondervraers het nou die waarheid vertel.
- Hulle kon afsluiting vind
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.4 2.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4B – V1]*

- Cronwright
- Whitehead (2 x 1) (2)

2.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*

- Om afsluiting te vind
- Om vrede te vind
- Hulle wou die waarheid hoor oor hoe Neil Aggett gesterf het
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*

- Die polisie het sy dood as selfmoord voorgedoen
- Hy het selfmoord gepleeg as gevolg van die wrede behandeling wat hy ontvang het (2 x 1) (2)

2.4.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*

- Hy kon nie ophou huil nie
- Hy was 'n gebroke man (Enige 1 x 2) (2)

2.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 2C en 2D – V3]*

- Bron 2C dui aan dat Neil Aggett se pa oor sy dood getreur het deur te huil. Bron 2D toon dat ondersteuners oor sy dood getreur het deur in die straat te betoog.
- Bron 2C dui aan dat Neil Aggett baie ondersteuners gehad het wat wou hê dat sy saak heropen moet word. Bron 2D wys hoe een van sy ondersteuners in die strate plak
- Beide bronne het aangedui dat die gesin en die ondersteuners ontsteld oor die dood van Neil Aggett was
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*
Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Die rede vir die totstandkoming van die WVK was om die verlede te hanteer (eie kennis)
- Die WVK het amnestie aangebied aan diegene wat na vore gekom het en hul misdade erken het (Bron 2B)
- Die WVK bied 'n platform vir die veiligheidspolisiemanne om die waarheid oor die dood van Neil Aggett te openbaar (Bron 2B)
- Smith het die waarheid onthul van hoe hulle gevangenes gemartel het in sy amnestieverhoor (Bron 2B)
- Slagoffers kon diegene konfronteer wat hul geliefdes seergemaak het (eie kennis)
- Amnestie is nie aan oortreders toegestaan nie (eie kennis)
- WVK het die beslissing dat Aggett selfmoord gepleeg het, ongedaan gemaak (Bron 2B)
- Cronwright en Whitehead het nie om amnestie aansoek gedoen nie (Bron 2C)
- Die WVK was nie 'n geregshof wat die skuldiges kon straf nie (eie kennis)
- Jill Burger onthul die lyding wat hulle verduur het weens die verlies aan Neil (Bron 2C)
- Die gesin het geen sluiting gehad nie omdat hulle van mening was dat hy nie selfmoord gepleeg het nie (Bron 2C)
- Die twee belangrikste martelaars het nooit voor die WVK verskyn om die waarheid oor Neil Aggett se dood te openbaar nie (Bron 2C)
- 'n Tweede ondersoek is gehou om die waarheid oor die dood van Neil Aggett te onthul (Bron 2C)
- Ondersteuners wou hê dat die oortreders gestraf moes word (Bron 2C)
- Ondersteuners het geglo dat hy aan die hand van die veiligheidspolisie oorlede is en nie selfmoord gepleeg het nie (Bron 2C en 2D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip of die Waarheid-en-Versoeningskommissie afsluiting gegee het aan die familie van Neil Aggett. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip of die Waarheid-en-Versoeningskommissie afsluiting gegee het aan die familie van Neil Aggett. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip of die Waarheid-en-Versoeningskommissie afsluiting gegee het aan die familie van Neil Aggett. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: WATTER IMPAK HET DIE GLOBALE COVID-19 PANDEMIE OP SUID-AFRIKA GEHAD?

- 3.1 3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
 • Wuhan / China (1 x 1) (1)
- 3.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
 • Gedeeltelike reisverbod
 • Reisadvies
 • Ontmoedig openbare vervoer
 • Die sluiting van skole
 • Verbod op byeenkomste van meer as 100 mense (Enige 2 x 1) (2)
- 3.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
 • Moeilik om sosiale distansie te implementeer
 • Die verspreiding van die pandemie sal groter wees
 • Dit raak personeel sowel as leerders/studente
 • Leerders/studente reis met verskillende tipes vervoer
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.1.4 *[Verduideliking van 'n konsep uit Bron 3A – V2]*
 'n Grendeltyd is 'n inperking vir mense of gemeenskap om te bly waar hulle is, gewoonlik as gevolg van spesifieke risiko's teenoor hulself of andere as hulle vrylik kan beweeg of interaksie sonder beperkinge het. (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
 • Gedwing om aanlyn klas te gee
 • Zoom en Teams onderrig
 • Rotasie-onderrig
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 3.2 3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
 • Sosiale distansiëring
 • Gereelde was van hande
 • Dra van maskers (Enige 2 x 1) (2)
- 3.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
 • 'n Ramptoestand is verklaar
 • Die beweging van persone en goedere is beperk
 • Buitelandse burgers van lande met 'n hoë risiko is verbied om Suid-Afrika binne te gaan
 • Beperkings op alle byeenkomste
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.2.3 *[Evalueer die bruikbaarheid van die bewyse uit Bron 3B – V3]***Die bron is bruikbaar omdat:**

- Hul vryheid van beweging is beperk
- Hul vryheid van samekoms is beperk
- Die werkloosheidsyfer het tot 1,7 miljoen gestyg
- Tot armoede gelei
- Baie ondernemings het bankrot geraak
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.2.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*

- Om noodsaaklike goedere te koop
- Mediese hulp te kry
- Koop van mediese produkte
- Maatskaplike toelaes te kry
- Begrafnisse van hoogstens 50 mense by te woon (Enige 2 x 1) (2)

3.3 3.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – V1]*

- Tekstiele
- Opvoedkundige dienste
- Spyseniering en verblyf
- Drank
- Tabak
- Glasprodukte
- Skoene (Enige 1 x 1) (1)

3.3.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 3C – V1]*

- Boete
- Gevangenisstraf van tot ses maande (Enige 1 x 2) (2)

3.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]*

- As gevolg van die afname in aktiwiteite in die bedryf, handel, restaurante en hotelle
- Afname in ekonomiese aktiwiteite
- Ontwrigting in die internasionale en binnelandse voorsieningsketting
- Suid-Afrika kan nie sy minerale uitvoer nie
- Aandklokke en die verbod op die verkoop van alkohol
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.4 3.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*

- Om die verspreiding van die pandemie te stop (Die derde Covid-vlaag sal meer verwoestend wees)
- Om veiligheidsmaatreëls te tref om nie besmet te raak nie
- Toon die belangrikheid daarvan om te alle tye maskers te dra
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.4.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*

- Dra 'n masker (1 x 2) (2)

3.4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*

- Dit kan veroorsaak dat mense siek word
- Dit kan tot die dood van mense lei
- Dit kan tot die verspreiding van die virus lei
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

3.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 3B en 3D – V3]*

- Bron 3B dui die gesondheidsmaatreëls aan wat getref moet word om die verspreiding van die virus te voorkom. Bron 3D toon die maatreëls wat getref moet word.
- Bron 3B dui aan dat sekere regte en vryheid van Suid-Afrikaners ingekort is. Bron 3D toon dat dit verpligtend is om 'n masker in die openbaar te dra
- Beide bronne toon dat voorsorgmaatreëls getref moet word om die verspreiding van die virus te stop
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte insluit:

- Die WGO het die pandemie as 'n wêreldwye kwessie verklaar (Bron 3A)
- Suid-Afrika is gedwing om gedeeltelike inperking te begin sowel as toesluit van skole en hoër instellings vir 14 dae (Bron 3A)
- Sekere regte en vryheid van Suid-Afrikaners was beperk (Bron 3B)
- Dit het die hoë armoede-syfer in Suid-Afrika ontbloot (eie kennis)
- Beperk die vryheid van beweging en vergadering sedert apartheid (Bron 3B)
- Streng inperkingsmaatreëls in Suid-Afrika ingestel (Bron 3C en 3D)
- Inperking is nie die enigste oplossing vir die pandemie nie (Bron 3C)
- Programme vir maatskaplike beskerming moet geïmplementeer word (Bron 3C)
- Internasionale befondsing sal uiteindelik tot die redding kom (Bron 3C)
- Volg die Covid-protokolle om infeksie te verminder (Bron 3D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor die impak wat die globale COVID-19 pandemie op Suid-Afrika gehad het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om te rapporteer of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor die impak wat die globale COVID-19 pandemie Suid-Afrika gehad het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor die impak wat die globale COVID-19 pandemie op Suid-Afrika gehad het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip oor die onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELTIPE VRAE**VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA:
DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet 'n standpunt inneem op hoe Steve Biko en die Swartbewussynsbeweging die apartheidsregering in die 1970's uitgedaag het.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem en demonstreeer tot watter mate Steve Biko en die Swartbewussynsbeweging die apartheidsregering in die 1970's uitgedaag het.

UITBREIDING

- Rede vir die stigting van die Swartbewussynsbeweging (SBB) (Agtergrond)
- **Biko se filosofie van Swartbewussyn (SB)**
- Maak swartmense bewus van die euwels van apartheid
- Kweek 'n gevoel van eiewaarde en vertroue in swart Suid-Afrikaners
- Herstel swart trots
- Die manier waarop swart Suid-Afrikaners hulself gesien het, verander
- Bemagtig hulle om apartheid te konfronteer
- Biko het swart Suid-Afrikaners versoek om hulself te laat geld en dinge vir hulself te doen
- Skakel die gevoel van minderwaardigheid uit
- **Rol van Steve Biko**
- Vorming van SASO
- SASO het SB idees versprei oor die kampusse van die etnies geskeide universiteite
- SASO het swart eenheid en solidariteit bevorder
- Studente meer polities bewus gemaak
- Studente aan gemoedig om hulself van apartheid te bevry
- Biko bevorder selfbevryding
- Hy het geglo dat assosiasie met blankes die bevrydingstryd ondoeltreffend maak en dat swartes hulself moet bevry
- Gevestigde selfhelpgroepe vir swart gemeenskappe saam met ander SB-leiers
- SB-idees is in SASO-nuusbriefe gepubliseer
- **Swartbewussyn word 'n nasionale beweging**
- In 1972 is die Black People's Convention gestig
- Bedoel om swartmense van sielkundige en fisiese onderdrukking te bevry
- Selfhelpprojekte is op die been gebring, bv. Zanempilo-kliniek, Ginsburg en Zimele-trustfonds (Trust Fund)
- Gelei tot die stigting van die Black Allied Workers Union in 1973

- Die SB beïnvloed skoliere wat tot die vorming van SASM gelei het
- **Uitdagings wat die idees van BC aan die staat stel**
- Die Suid-Afrikaanse regering was aanvanklik nie bekommerd oor die SBB nie en het gelyk of dit met sy eie beleid van afsonderlike ontwikkeling in lyn was
- Die SBB het sterker geword en 'n uitdaging aan die staat gestel
- Dit het 'n massabeweging geword wat gepoog het om apartheid te ondermyn
- Biko se toesprake het swart Suid-Afrikaners aangemoedig om apartheid te verwerp
- SB-idees spoor die werkers aan om met staking op te tree
- SBB ondersteun disinvesteringsondernemings
- **Regerings se reaksie op Biko se filosofie**
- Verbod en huisarres van Biko en ander leiers
- SB-leiers is verbied om in die openbaar te praat
- BPC-aktiviste is sonder verhoor aangehou
- SASO is op universiteitskampusse verbied
- Biko is in hegtenis geneem en ondervra
- Biko is in 1977 wreedaardig deur die veiligheidspolisie vermoor

- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet standpunt inneem of dit die besluit van De Klerk was wat die weg gebaan het vir 'n onderhandelde skikking wat uiteindelik tot die stigting van 'n demokratiese Suid-Afrika in 1994 gelei het.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit.

Inleiding: Kandidate moet aandui of dit slegs De Klerk se besluit was wat gelei het tot 'n onderhandelde skikking wat die vir 'n demokratiese Suid-Afrika in 1994 weg gebaan het.

UITBREIDING

- De Klerk kom aanbewind in 1989 – kort agtergrond
- De Klerk se toespraak in die parlement op 2 Februarie 1990 (Politieke leierskap)
- Vrylating van Mandela en die ontbanning van politieke en gemeenskapsorganisasies soos die ANC, PAC en SACP
- Verwydering van beperkings op COSATU, AZAPO ens. (Politieke leierskap en toewyding)
- Grootte Schuur Minuut, 2 Mei 1990 (ANC en NP ontmoet; ANC delegasie gelei deur Nelson Mandela; NP delegasie gelei deur FW de Klerk (Politieke leierskap en toegewydheid)
- Apartheid wetgewing herroep, soos die Wet op Aparte Geriewe (Politieke leierskap en toegewydheid)
- Pretoria Minuut, 6 Augustus 1990 (Opskorting van die gewapende stryd deur die ANC)
- KODESA 1 (19 politieke partye, uitsluitend AZAPO, KP en PAC/300 verteenwoordigers ontmoet (Politieke leierskap en toewyding)
- Geweld breek uit in sekere dele van die land, soos aan die Witwatersrand en Natal.
- Net Blankes Referendum en impak (Maart 1992) (politieke leierskap)
- KODESA 2 (2 Mei 1992 stort in duie; partye kon nie ooreenkom oor nuwe grondwet en tussentydse regering nie) (Politieke leierskap en toewyding)
- NP wou minderheid veto hê, terwyl die ANC 'n tussentydse regering vir nie langer as 18 maande en 'n meerderheidsregering wou hê.
- Die Boibatong-slagting en sy gevolge (17 Junie 1992)
- Die Bhisho-slagting het die proses van die onderhandelinge ontspoor (7 September 1992)
- Memorandum van Verstandhouding geteken tussen Roelf Meyer en Cyril Ramaphosa (Politieke leierskap en toewyding)
- Dood van Chris Hani (10 April 1993) en die impak op Suid-Afrika (Politieke Leierskap)
- Veelpartyonderhandelingsforum (Politieke leierskap en toewyding)
- Bestorming van die Wêreldhandelsentrum deur die AWB en die gevolge daarvan

- Sonsondergangsklousule voorgestel deur Joe Slovo breek onderhandelings dooiepunt (Politieke leierskap en toewyding)
- Verkiesingsdatum aangekondig, 27 April 1994 (Politieke leierskap)
- ANC wen verkiesing en Mandela word die eerste swart Suid-Afrikaanse president
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

**VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE:
DIE GEBEURE VAN 1989**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem met die stelling. Kandidate moet verduidelik of dit die ineenstorting van kommunisme was wat aansienlik grootliks verantwoordelik was vir politieke veranderinge wat na 1989 in Suid-Afrika plaasgevind het.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem en aandui of die ineenstorting van kommunisme grootliks verantwoordelik was vir die politieke veranderinge wat na 1989 in Suid-Afrika plaasgevind het.

UITBREIDING

- Gorbachev se Glasnost- en Perestroika-hervormings
- Teen die einde van 1989 het die Sowjetunie gedisintegreer en die gevolge daarvan
- Die kommunistiese regimes in Oos-Europa stort in duie
- Politieke veranderinge in die wêreld het druk op die apartheidsregime gesit om veranderinge aan te bring.
- Die ineenstorting van kommunisme het beide die NP en ANC affekteer
- Die Nasionale Party was nou bereid om met die ANC te onderhandel.
- Die Nasionale Party se vrees vir 'n kommunistiese ANC blyk ongegrond te wees.
- Na die ondergang van kommunisme in die Sowjetunie; die ANC verkry geen ondersteuning van die Sowjetunie
- Die ANC kon nie langer op die Sowjetunie vir ekonomiese en militêre steun staatmaak nie
- Die Nasionale Party se bewering dat dit as 'n 'skans' optree teen kommunistiese uitbreiding in Suid-Afrika, het onrealisties geword
- Westerse wêreldmagte ondersteun die idee dat Suid-Afrika sy probleme vreedsaam en demokraties op kan oplos
- Dit het duidelik geword dat die Nasionale Party nie meer wit minderheidsregering kan handhaaf nie en sou tot politiek onstabiliteit lei
- Die regering het besef dat hervorming nodig was vir die ontwikkeling van 'n sterk middelklas wat as 'n 'bulwark teen die revolusie' sou optree.
- P.W. Botha het 'n beroerte gehad en is deur F.W. de Klerk opgevolg
- F.W. de Klerk het begin aanvaar dat die swart Suid-Afrikaners se stryd teen apartheid nie 'n sameswering vanaf Moskou was nie
- Dit het De Klerk in staat gestel om met die bevrydingsorganisasies te onderhandel
- Op 2 Februarie 1990 het De Klerk 'n nuwe grondwetlike bedeling' aangekondig

- De Klerk ontban alle anti-apartheidsorganisasies insluitend die ANC, PAC en die Suid-Afrikaanse kommunistiese party
- Dit het die einde van apartheid beteken en die begin van die onderhandelingsproses

- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidaat moet hul argument met 'n relevante slot saamvat. **[50]**

TOTAAL: 150